

Nära mumsar ingen banan

En jämförande fallstudie av demokratiseringsprocesser i
Centralamerikas bananrepubliker

Filip Alemo

Abstract

How do countries become democratic? By employing process tracing this comparative case study strives to test the sufficiency of Jean Grugel's alternative theoretical framework for explaining democratic transition and consolidation. The framework explains democratization as the result of interacting mechanisms within three different dimensions of society; the state, the civil society and the global order. By applying the framework to my cases - Guatemala and Nicaragua during the 1940s - I uncover that their dissimilar outcomes largely can be explained by differences in the control of civil society, unequal levels of respect for democratic norms within the apparatus of the state, as well as the United State's willingness to hinder the spread of communism during the cold war. I also find that democracy's stability seems to depend largely on its support within the military.

Nyckelord: Demokratisering, Guatemala, Nicaragua, bananrepublik, institutionell design, civilsamhälle, globalisering

Ord: 9954

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Syfte och frågeställning.....	1
1.2	Disposition	2
2	Teori	3
2.1	Teoretisk bakgrund.....	3
2.1.1	Tidigare forskning	4
2.2	Teoretisk referensram.....	5
2.2.1	Civilsamhället.....	5
2.2.2	Staten.....	6
2.2.3	Den globala ordningen	7
3	Metod	9
3.1	En jämförande fallstudie	9
3.2	Processpåring	10
3.3	Material	11
4	Analys och empiri	12
4.1	Guatemala.....	12
4.1.1	Civilsamhället.....	12
4.1.2	Staten.....	14
4.1.3	Den globala ordningen	16
4.2	Nicaragua	17
4.2.1	Civilsamhället.....	18
4.2.2	Staten.....	19
4.2.3	Den Globala ordningen	20
5	Slutsats	22
6	Diskussion	25
7	Källförteckning	26

1 Inledning

Under 1900-talets första hälft var Centralamerika hem till flera av världens, vid tiden, grymmaste diktaturer. Guatemala, El Salvador, Honduras, Nicaragua och Dominkanska republiken styrdes alla, i princip, kontinuerligt av olika militärjuntor. (Bucheli 2008, s. 433-435) Under denna tumultartade period av Centralamerikas historia skedde emellertid något uppseendeväckande i Guatemala år 1944. Efter att ha levt under Jorge Ubicos förtryckande styre sedan 1931 reste sig det guatemalanska folket mot den diktatoriska presidenten och tvingade honom att avgå. (NE 2024a)

I Guatemala kom tiden efter Jorge Ubicos avgång att präglas av rekordhöga nivåer av representativ demokrati, hög politisk stabilitet samt betydande sociala och ekonomiska reformer. (NE 2024a) Ett annat land i regionen som både reformerades och undgick militärkupper under denna period var Nicaragua. Till skillnad från Guatemala genomgick Nicaragua däremot inte någon demokratisering. I stället styrdes landet av Anastasio Somoza; en officer ur nationalgardet som tagit makten år 1936, och vars familj kom att styra landet med järnhand fram till 1979. Medan Guatemala demokratiserades under 40-talets slut konsoliderade Somoza-familjen sin maktposition i Nicaragua. (NE 2024a; NE 2024b) Dessa konstaterande väcker min förundran; hur kommer det sig att Guatemala och Nicaragua - två länder som tycks vara så lika - slutade upp på två helt olika politiska vägar kring 1940-talets mitt? Samtidigt kastar fallet ljus på en av den moderna statsvetenskapens klassiska frågor, nämligen hur blir ett land egentligen demokratiskt?

1.1 Syfte och frågeställning

Frågan om hur ett land egentligen blir demokratiskt utgör grundbulten för mina ambitioner med denna studie. Inom demokratiteorin har det länge antagits att det finns ett orsakssamband mellan ekonomisk utveckling och demokratisk utveckling. Förekomsten av demokratiska grannländer har också antagits ha demokratifrämjande effekter. I Guatemala föregicks demokratiseringsprocessen under den guatemalanska revolutionen inte av någon betydande ekonomisk utveckling. I den mån landets ekonomi växte tillföll pengarna dessutom en väldigt liten men väldigt förmögen elit. Inte heller gränsade Guatemala till någon konsoliderad demokrati. Förvisso ingick Guatemala - tillsammans med övriga central- och latinamerika - i USA:s säkerhetsfär; det land som vid tiden var världens största demokrati. Detta tycks dock sällan ha haft demokratifrämjande effekter, snarare tvärtom. I de fall som demokratin riskerade att hota USA:s

intressen i Centralamerika valde den amerikanska staten ofta att i stället direkt antidemokratiskt. (Bucheli 2008, s. 434) Demokratiseringsprocessen under den guatemalanska revolutionen måste således förklaras av andra orsaksfaktorer.

Vilka faktorer detta skulle kunna tänkas vara ämnar jag att undersöka i detta arbete genom att pröva Grugels alternativa ramverk som förklarar demokratisk utveckling utifrån tre centrala dimensioner; staten, civilsamhället och den globala ordningen. Arbetet har alltså en teoriprovande ansats. Samtidigt kan arbetet även komma att resultera i närmast teoriutvecklande slutsatser. Detta skulle möjligen kunna förklaras av det faktum att arbetet är utformat som en jämförande fallstudie, en designform som ofta används för teoriutvecklande ändamål. (Esaiasson et al. 2017, s. 112) Arbetets huvudsyfte är emellertid att bidra till en bättre förståelse av de två fallen och bidra kumulativt till den tidigare demokratiseringsforskningen. Med mina teoretiska utgångspunkter i åtanke, kan arbetets syfte således sammanfattas i följande frågeställningar:

Hur kan vi förstå civilsamhällets, statens och globaliseringens roll i Guatemalas demokratiseringsprocess under den guatemalanska revolutionen?

Samt,

Kan händelseförloppet i Nicaragua under samma period förklaras av samma mekanismer?

1.2 Disposition

Detta arbete inleds med en teoridel i vilken jag dels redogör för den tidigare forskningen kring ämnet, dels beskriver de teoretiska utgångspunkter som ligger till grund för min analys. Därefter följer en metoddel som förklarar mitt val att utforma arbetet som en jämförande fallstudie med processpåring som analysmetod. Metoddelen innehåller även en kortfattad diskussion om det material som jag använder mig av i min analys. I analysen rekonstruerar jag händelseförloppen under den guatemalanska revolutionen i Guatemala och Nicaragua, och analyserar dem utifrån mina teoretiska antaganden. Arbetet avslutas med en redogörelse av mina viktigaste slutsatser och en övergripande diskussion i vilken jag återkopplar till den tidigare forskningen.

2 Teori

Arbetets teoridel är uppdelad i två delar. I den första delen - som jag valt att benämna Teoretisk bakgrund - redogör jag kortfattat för den tidigare forskningen på området demokratisering. Syftet är att förse läsaren med en översiktlig bild av forskningsläget och visa på de luckor som min studie ämnar att fylla. I den andra delen - här kallad Teoretisk referensram - går jag systematiskt igenom de teoretiska antaganden och centrala begrepp som ligger till grund för min analys.

2.1 Teoretisk bakgrund

De forskare som historiskt sett försökt förklara hur stater demokratiseras har i princip gjort så med i utgångspunkt i någon av följande tre teorier: Moderniseringsteorin, Transitionsteorin och Strukturalismen. Som namnet föreslår antar moderniseringsteorin att ett lands demokratiseringsprocess direkt hänger samman med dess grad av modernisering. Med moderniteten åsyftas inom teorin den demokratiska samhällsordning som växte fram i USA och Storbritannien under 1800-talet i samband med kapitalismens genombrott. Huruvida ett land blir demokratiskt eller ej beror således på hur väl det lyckas efterfölja USA:s och Storbritanniens utvecklingskurva. Moderniseringsteorin är således en universalistisk teori, då den antar att alla världens länder kan bli demokratiska förutsatt att rätt ekonomiska förhållanden föreligger. (Grugel 2002, s. 46-48)

Strukturalismen intresserar sig för förhållandet mellan staten och samhällsklasserna, och förklarar demokratisk utveckling som resultatet av förändringar i detta förhållande. Demokrati är inte något som kan skapas över en natt av ett fåtal målmedvetna individer, utan demokrati är resultatet av lång klasskamp. Historien utgör således strukturalismens främsta verktyg. Genom att studera världens länder ur ett långt tillbakagående historiskt perspektiv och granska hur de befinner sig på olika politiska banor ämnar strukturalisterna blottlägga de strukturer som gynnar och missgynnar demokratisk utveckling. (Grugel 2002, s. 51-52)

Medan moderniseringsteorin och strukturalismen menar att demokratisering är en process vars framgång är beroende av dess strukturella kontext, hävdar transitionsteorin att det snarare är processens aktörer som är avgörande. Enligt transitionsteorin är politiken varken förutbestämd av ekonomiska förhållanden eller historiska förutsättningar. Demokrati skapas av målmedvetna aktörer, förutsatt att de har lite tur och är villiga att kompromissa. Interaktionerna mellan landets

auktoritära ledning och dess demokratiska opposition är vad som avgör demokratins framgång. (Grugel 2002, s. 56-58)

Jean Grugels alternativa ramverk kan närmast beskrivas som en sammansvetsning av, i huvudsak, strukturalismen och transitionsteorin. Enligt Grugel har transitionsteorin bidragit till demokratiforskningen genom att särskilt belysa det faktum att demokratisering är en dynamisk process som formas av människors val och beteende. Samtidigt menar Grugel att aktörernas val, i mångt och mycket, formas och begränsas av de samhällsliga strukturer inom vilka aktörerna verkar. Mönster för hur staten och samhället interagerar, nivån av statskapacitet samt den globala ordningen är några exempel på sådana betydande strukturer. Samtidigt påpekar Grugel att hon inte menar att demokratin är närmast förutbestämd i vissa länder. Vad Grugel i stället menar är att demokratiseringsprocessens chanser att lyckas varierar mellan olika länder till följd av skillnader i samhällsliga strukturer. (Grugel 2002, s. 64-65)

2.1.1 Tidigare forskning

Vad gäller den tidigare forskningen som berört Guatemala och den guatemalanska revolutionen verkar den i princip ha fokuserat på två saker. För det första har Guatemala, tillsammans med Nicaragua, studerats som en del i mer omfattande studier av amerikansk imperialism i Centralamerika. Några exempel på sådana studier är Griebss artikel *American Involvement in the Rise of Jorge Ubico* (1970) och Immermans *Guatemala as Cold War History* (1980). Medan Griebss studerar USA:s inblandning i general Jorge Ubicos väg till makten i Guatemala under 1920- och 30-talet, tittar Immerman i stället närmare på den CIA-insats som kom att bli den guatemalanska demokratins undergång 1954.

Två andra studier som också granskat den amerikanska imperialismen i Centralamerika under 1900-talets första hälft är Buchelis *Multinational corporations, totalitarian regimes and economic nationalism: United Fruit Company in Central America, 1899-1975* (2008) samt Moultons *Anti-Communist Bananas: The United Fruit Company versus the Guatemalan Revolution* (2023). Om Immerman och Griebss i huvudsak studerar statliga aktörer, undersöker Bucheli och Moulton i stället de amerikanska bananföretagens aktörskap. Bucheli och Moulton bevisar i princip två saker. För det första, att de amerikanska bananföretagen i sig utgjorde betydande maktspelare i 1900-talets Centralamerika. För det andra, att dessa företag ofta agerade i maskopi med det amerikanska utrikesdepartementet.

Möjligen är Jim Handys *Revolution in the Countryside: Rural Conflict & Agrarian Reform in Guatemala, 1944-1954* (1994) och Piero Gleijeses *Shattered Hope: Guatemalan Revolution and the United States, 1944-1954* (1991) det närmsta min egna studie som existerar i dagens forskningsläge. Dessa böcker återger ländernas - i huvudsak Guatemalas - historia under perioden 1944-1954 djupgående, men är

mer beskrivande än förklarande. Något försök att holistiskt förklara demokratiseringen i Guatemala under denna period verkar alltså inte finnas i dagens forskningsläge. Inte heller finns någon förklaring till varför inte andra centralamerikanska länder likt Nicaragua även demokratiserades. Detta hål ämnar jag att fylla med denna studie.

2.2 Teoretisk referensram

Enligt Grugels teoretiska ramverk är demokratisering en följd av ekonomisk utveckling, utvecklandet av en komplex stat och samhällsklassernas kamp för politisk förändring. Kort sagt, menar Grugel att demokratisering åstadkoms genom kollektivt agerande snarare än individuellt aktörskap. Hur dessa förändringar uppkommer och hur de interagerar med varandra förklarar Grugel genom att formulera tre centrala koncept, som hon benämner dimensioner. Dessa dimensioner är; Civilsamhället, Staten och den Globala ordningen. Vad som menas med de tre olika dimensionerna, samt vilka förändringar som krävs inom vardera dimension för att en stat ska bli demokratisk, utvecklar jag närmare nedan. (Grugel 2002, s. 64-65)

2.2.1 Civilsamhället

Enligt Grugel kan demokrati förstås som en särskild uppsättning av förhållanden mellan staten och samhället i övrigt. Demokrati uppstår när sociala grupper som tidigare varit underordnade får tillgång till staten på ett sätt som gör att de kan förändra den från att i huvudsak vara ett instrument för eliten att skydda sina privilegier med. Den som önskar förstå sig på demokratisk utveckling måste således studera underordnade gruppers kamp för medborgarskap och politiska fri- och rättigheter. (Grugel 2002, s. 66) I denna kamp spelar civilsamhället en avgörande roll, då det ofta kan fungera som en kraft för förändring. Enligt Grugel kan civilsamhället förstås som att existera i mellanrummet mellan staten och individen; mellan det privata och det offentliga. Civilsamhället består av samhällspolitiska institutioner och frivilligorganisationer och förser folket med en offentlig sfär inom vilken folket kan organisera sig gentemot staten. Civilsamhället innefattar således allt från aktioner, såsom studentledda demonstrationer och arbetarstrejker, till sociala rörelser, likt kvinnorörelsen, och samhällsorganisationer, likt fackförbund. (Grugel 2002, s. 93-96; Grugel 2002, s. 99-110)

Enligt Grugel kan civilsamhället åstadkomma demokratisering genom att göra motstånd i samband med att staten förändras eller befinner sig i kris. Om exempelvis den autokratiska regimen plötsligt havererar eller diktatorn förlorar sin legitimitet förändras nämligen folkets politiska möjligheter. Maktrelationen mellan civilsamhället och staten förändras och staten kan försvagas så pass att den inte längre förmår att ta till våld i syfte att slå ned folkets demonstrationer.

Demonstrationerna kan fördjupa statens kris och ibland vara så pass starka att de resulterar i demokratisering av staten. Staten kan dock lyckas återhämta sig genom att återvinna sin legitimitet eller utveckla nya metoder för att förtrycka befolkningen. Staten kan då sätta stopp för demokratireformerna innan de hunnit genomföras. Förutom att staten kan hamna i kris till följd av interna förhållanden, kan även den globala ordningen sätta press på staten. Att staten hamnar i kris kan således bero på både inhemska och utländska förhållanden. (Grugel 2002, s. 96-99)

Avslutningsvis menar Grugel att civilsamhället ofta mister sin reformerande kraft efter att staten demokratiserats. Detta menar Grugel beror på, i huvudsak, två saker. För det första, att civilsamhället nu har att göra med en statsapparat vars legitimitet, externt och internt, oftast är betydligt högre. För det andra, att demokratins konsolidering ger plats åt andra sakfrågor kring vilka demokratirörelsens olika aktörer inte är lika enade. Vissa organisationer och rörelser försvinner helt, andra splittras och några vågar inte längre vara aktiva, av rädslan för att det kan komma att kosta dem demokratin om den ännu är skör. (Grugel 2002, s. 113-115)

2.2.2 Staten

Enligt Grugel kan staten närmast förstås som att förkroppsliga politisk makt. (Grugel 2002, s. 65-66) Oavsett om staten är diktatorisk eller demokratisk utgör våldsmonopolet en central del av dess kärna. I diktaturen används våldsmonopolet ofta för att förtrycka folket, antingen genom direkt våldsutövande eller genom hot om våld. Den demokratiska staten måste vanligen bruka samma våldsmakt med större försiktighet. Till skillnad från diktaturen som svarar till en individ eller en mindre elit, vilar demokratins legitimitet på dess förmåga att framhäva sig som representativ och ansvarig inför hela folket. (Grugel 2002, s. 69) För att ett land ska kunna gå från diktatur till demokrati krävs enligt Grugel att staten förändras på två sätt. För det första krävs att staten i sig - dess institutioner, byråkrati och statsmannamässiga kultur - demokratiseras. För det andra måste medborgarskapet utvidgas, dels vad gäller vem som räknas som medborgare, dels vad gäller de privilegier och rättigheter som medborgarskapet omfattar. Demokratisk konsolidering kan samtidigt förstås som en fördjupning av dessa förändringar. (Grugel 2002, s. 238)

Enligt Grugel måste staten genomgå institutionella förändringar, representativa förändringar samt funktionella förändringar. De institutionella förändringarna berör i huvudsak statens form, de representativa förändringarna vem som har inflytande över staten och dess politik, och de funktionella förändringarna handlar om statens ansvarsområden och dess funktionssätt. (Grugel 2002, s. 69) De institutionella och representativa förändringarna innefattar således bland annat införandet av fria val, ett fungerande flerpartisystem, samt tydliga kontroller och motvikter ('checks and balances') mellan den lagstiftande och verkställande makten. (Grugel 2002, s. 71-76) De funktionella förändringarna innefattar i sin tur att sprida demokratiska normer inom rättsväsendet, byråkratin och förvaltningen, men även statens förmåga

att tillgodose medborgarna med allmännyttigheter och möta deras krav på välfärdsprogram. (Grugel 2002, s. 76-77; Grugel 2002, s. 238)

Samtidigt menar Grugel att statens demokratisering även är beroende av i vad mån så kallade demokratiseringshinder förekommer. Dessa hinder är i huvudsak låg statskapacitet, svag suveränitet, diktatoriskt arv och - vad Grugel benämner - nationalitetsproblem. Som tidigare nämnts krävs att staten förmår att leverera på folkets förväntningar vad gäller att upprätthålla rättsstatsprincipen, främja ekonomisk tillväxt och välfärd för att demokratin ska konsolideras. För att detta ska vara möjligt krävs en viss nivå av statskapacitet. (Grugel 2002, s. 82-84) Nationalitetsproblemet, i sin tur, innebär kort sagt att den demokratiska utvecklingen kan hotas om det förekommer flera nationaliteter inom landet som alla önskar bryta sig loss. (Grugel 2002, s. 77-78) Om staten lider av svag suveränitet och är ineffektiv riskerar den att helt kollapsa vilket, säger sig självt, skulle avsluta demokratiseringsprocessen. (Grugel 2002, s. 81) Med diktatoriskt arv menar Grugel, avslutningsvis, att de tankemönster som dominerar inom statsapparaten till följd av landets historia som diktatur måste förändras om interaktionerna mellan staten och samhället ska kunna förändras. (Grugel 2002, s. 87)

2.2.3 Den globala ordningen

Enligt Grugel verkar globaliseringen och den globala ordningen demokratifrämjande - om än något tvetydigt - på i princip två sätt. För det första, har skapandet av en global politisk ekonomi inneburit att världen knutits allt närmare det demokratiska väst, såväl ekonomiskt som politiskt. Eftersom flera av länderna i den kapitalistiska ordningens centrum är stabila demokratier antas globaliseringens ekonomiska integration att leda till ökad demokrati och etablerandet av demokratiska normer. Kapitalismen har därtill visat sig kunna leda till skapandet av ett komplext civilsamhälle, en högre levnadsstandard för folket och ett brett tillhandahållande av allmännyttigheter; faktorer som alla antagits främja demokratin. Att kapitalismen alltid leder till demokratisk utveckling, eller att de två skulle gå hand i hand, är enligt Grugel dock tveksamt. I flera länder har liberaliseringen av ekonomin visat sig resultera i ren fattigdom. Att den globala politiska ekonomin gynnar företag och bidrar till goda affärsmässiga förhållanden är närmast självklart, men att den även alltid leder till bättre levnadsförhållanden för folket är inte lika säkert. I vissa länder har den globala politiska ekonomin rentav haft en anti-demokratisk verkan, då den begränsat regeringarnas autonomi och möjligheter att genomföra välfärdsprogram och andra sociala reformer som gynnar folket på marknads bekostnad. (Grugel 2002, s. 240-241)

För det andra, menar Grugel att den globala ordningen har en demokratifrämjande verkan genom så kallad "Global governance". Med global governance åsyftar Grugel de sätt på vilka en mängd olika aktörer försöker främja demokratisk utveckling. Några exempel på sådana aktörer är västerländska stater och internationella institutioner som FN, IMF och WTO. Dessa aktörer har historiskt

sett använt sig av styrmekanismer som bistånd villkorat med demokratiska och humanitära framsteg för att nå sina mål. Även om programmens officiella mål varit att etablera demokrati i biståndsländerna, har programmen även ofta styrts av mål om att etablera säkerhetsmässiga och materiella förhållanden gynnsamma för väst. (Grugel 2002, s. 119-130) Andra aktörer som ryms inom Grugel global governance-begrepp är transnationella NGO:s och politiska partier. Dessa aktörer försöker främst att påverka internationella normer och forma innebörden av begreppet demokrati på internationell nivå. Deras verksamhet fyller dock oftast endast en stödjande roll i nationella demokratiseringsprocesser. (Grugel 2002, s. 132-138)

Grugel erkänner alltså att vissa internationella aktörer och strukturer - då i huvudsak den politiska ekonomin - kan verka demokratifrämjande. Samtidigt påpekar hon att demokrati inte är något som kan tvingas på ett land utifrån. För att ett land ska kunna demokratiseras och för demokratin att överleva på lång sikt krävs att demokratin åtnjuter ett djupgående inhemskt stöd. (Grugel 2002, s. 241-244) Grugels syn på globaliseringens demokratifrämjande förmåga kan således sammanfattas av följande citat:

“Globalization can provide an opportunity for democracy. But it cannot explain differential outcomes for democratization”

3 Metod

I denna del av arbetet redogör jag för tre saker. Jag inleder med att förklara min tankegång kring studiens form som en jämförande fallstudie. Vad detta val innebär samt vad det får för konsekvenser för resten av arbetet förklaras också. Jag för även ett längre resonemang kring mitt urval; det vill säga varför jag valt att studera just Guatemala och Nicaragua under 1940-talet. Därefter följer en diskussion om metoden processpåring, vilken jag ämnar använda mig av för att analysera mitt material. Metoddelen avslutas med en översiktlig diskussion av mitt material.

3.1 En jämförande fallstudie

I detta fall är jag intresserad av att studera flera variabler - Grugels demokratimekanismer - djupgående. Min studie torde således med fördel kunna utformas som en intensiv studie, närmare bestämt en jämförande fallstudie. Det finns förvisso ingenting som säger att en intensiv studie nödvändigtvis behöver omfatta många variabler, eller ens fler variabler än en extensiv studie. Däremot är intensiv studien intressant för min del eftersom den tillåter mig, med min begränsade tid och mina begränsade resurser, att verkligen djupdyka i ett fåtal fall. (Teorell & Svensson 2007, s. 80) På så vis kan jag utveckla en djupare förståelse för hur det fenomen som jag ämnar undersöka faktiskt ter sig. (Teorell & Svensson 2007, s. 150-152)

Att arbetet utformas som en jämförande fallstudie innebär dock samtidigt att mina slutsatser riskerar att endast gälla för just de fall som jag studerar. Detta innebär att jag inte kommer kunna generalisera mina slutsatser ordentligt förrän de prövats på fler fall och en större population. Man kan då samtidigt fråga sig om det egentligen har någon betydelse hur jag väljer mitt fall, om mina slutsatser nu ändå lider av fallstudiens inneboende generaliseringsproblem? I de fall man som forskare har tillgång till en stor population av analysenheter, kan man ofta med fördel välja sina fall med hjälp av slumpen. Genom att dra sina fall slumpmässigt ur en pott bestående av samtliga fall, kan man generera en mindre population som fortfarande är representativ för den stora massan. Då fallen är representativa för den stora massan blir det möjligt för forskaren att dra generaliserbara slutsatser trots att hen endast jämför ett urval av fallen. I de fall man inte har tillgång till en stor population, kan snarare ett strategiskt urval vara att föredra. Detta innebär att man mot bakgrund av den kunskap som man har om fallen väljer ut de fall som skiljer sig på ett sätt som är representativt för hela populationen. (Teorell & Svensson 2007, s. 150-152)

I detta fall har jag gjort ett närmast strategiskt val, då jag valt ut 1940-talets Guatemala och Nicaragua utifrån vad jag vet om fallen sedan tidigare. Att jag landade i att studera just dessa två länder, under just denna tidsperiod skulle samtidigt kunna sägas byggas på samma logik som ligger till grund för Mills klassiska Method of difference. Hur jag resonerat kring mitt urval skulle då kunna sammanfattas i följande tabell.

Gemensam historia	Gemensam historia
Liknande kultur	Liknande kultur
Fall från 1900-talets mitt	Fall från 1900-talets mitt
Grugels mekanismer förekom	Grugels mekanismer förekom ej
Landet demokratiserades	Landet demokratiserades ej

Figur 1: Method of Difference

Som framgår av tabellen skulle Grugels demokratimekanismer då utgöra den oberoende variabeln, det vill säga den variabel som jag tänker mig skiljer mellan de två fallen och som förklarar deras olika utfall. Det utfall som ska förklaras - den beroende variabeln - blir då samtidigt det faktum att ett av länderna demokratiserades medan det andra inte gjorde det. Förhoppningen är att jag med denna urvalsmetod ska kunna åstadkomma en närmast experiment-liknande situation där det enda som skiljer de två fallen åt är värdet på den oberoende variabeln. Om Grugels demokratimekanismer då både kan förklara varför Guatemala demokratiserades och, kontrafaktiskt, varför Nicaragua inte demokratiserades, skulle det betyda att Grugels teori närmast stämmer. (Teorell & Svensson 2007, s. 225-229; Esaiasson et al. 2017, s. 117-120)

3.2 Processpåring

Som ovan nämnts är arbetet utformat som en jämförande fallstudie. Med det menar jag att jag studerar ett fåtal noga utvalda fall djupgående. Därefter jämför jag fallens resultat och drar mina slutsatser. Detta säger emellertid ingenting om hur jag planerar att analysera mitt material, utan den jämförande fallstudien kan i detta fall närmast förstås som ett designval; närmare bestämt en forskningsdesign. För att analysera mitt material kommer jag att använda mig av den vetenskapliga metoden processpåring. I princip går processpåring ut på att kartlägga historiska händelseförlopp så noggrant som möjligt, i syfte att blottlägga de förhållanden mellan orsak och verkan som man är intresserad av att studera. (Esaiasson et al. 2017, s. 129-130) En process - såsom ordet används inom processpåringen - är alltså mer än endast en deskriptiv återgivning. Processen är snarare ett samlingsnamn för den eller de kausala mekanismer som man ämnar spåra för att

förklara hur en viss verkan kan förstås som en följd av en viss orsak. Förutsatt att processspårningen genomförs på ett korrekt sätt kan metoden användas för att grundligt utforska orsakssamband inom ett visst fall på ett sätt som ingen annan statsvetenskaplig metod förmår. (Beach & Pedersen 2019, s. 2-4) Med tanke på metodens starka betoning av orsak och verkan är det föga förvånande att processspårningen ofta, med fördel, används i teoriutvecklande syfte. (Esaiasson et al. 2017, s. 129-130) I detta fall är jag intresserad av att undersöka förhållandet mellan United Fruit Company och den guatemalanska staten från det att United Fruit Company först etablerade sig i landet under 1900-talets början. Därtill ämnar jag att undersöka hur detta förhållande förändrats över tid och i vilken mån förändringarna kan förklaras som en följd av statens demokratisering. Även om min ambition inte nödvändigtvis är att utveckla en ny teori syftar jag till att studera flera variabler och orsakssamband på djupet inom ett visst fall. För detta ändamål kan jag med fördel använda mig av processspårning.

3.3 Material

Processspårning som analysmetod innehåller inga bestämmelser om vilket material man som forskare bör använda sig av. Intervjuer, dagboksanteckningar, beslutsprotokoll och direktiv hör emellertid till de vanligaste källslagen. (Esaiasson et al. 2017, s. 130-131) Samtidigt finns det, som sagt, ingenting som säger att inte andra typer av källor även kan användas. I denna uppsats har jag använt mig av artiklar, studier och böcker ur den tidigare forskningen. I huvudsak handlar det om beskrivande texter som ger en övergripande bild av händelseförloppet i Guatemala och Nicaragua under 1900-talet. I den mån jag tycker mig ha identifierat aktörer och händelser av särskild betydelse under bearbetningen av detta material har materialet kompletterats med artiklar som specifikt tittar närmare på de aktörer och händelser. Samtidigt torde framhållas att dessa källor är så kallade sekundärkällor, med vilket menas att källornas författare själva inte upplevt de händelser som de skriver om. (Esaiasson et al. 2017, s. 292-293) I syfte att kringgå denna problematik har jag dels dubbelkontrollerat källorna sinsemellan, dels granskat vilka källor de i sin tur hänvisar till.

4 Analys och empiri

I detta avsnitt av arbetet kommer jag att analysera händelseförloppet under den period i Guatemala som brukar kallas för den guatemalanska revolutionen utifrån Grugels teoretiska ramverk. Jag kommer även att titta närmare på händelseförloppet i Nicaragua under samma period för att se om Somozas maktkonsolidering skulle kunna förklaras kontrafaktiskt av Grugels ramverk. Fokus är således i huvudsak på åren 1944 till 1954, den period som brukar benämnas den guatemalanska revolutionen. I fallet Nicaragua studeras även åren 1936-1944, eftersom Somoza tillträdde som president redan 1936. I de avsnitt som är benämnda Globala ordningen är årtalen lite mer flytande i syfte att ge en bättre bild och kontext av de olika internationella aktörer och händelser som påverkade länderna.

4.1 Guatemala

Från 1931 till 1944 styrdes Guatemala av diktatorn Jorge Ubico Castañeda. Under Ubicos tid vid makten hade den guatemalanska staten i princip ett huvudsyfte; att tillgodose Ubicos, samhällselitens och USA:s intressen. Statsbudgeten balanserades genom minskade utgifter, arbetslagstiftningen liberaliserades och regeringen slog hårt mot arbetarrörelsen. (Glejises 1991, s. 11-12) Samtidigt beviljades amerikanska bolag - likt United Fruit Company (UFCo) - monopol på betydande sektorer av landets ekonomin. (Jonas 1991, s. 19) Staten krympte, men på samma gång växte dess styrka. De utgifter som staten faktiskt hade berodde nämligen i huvudsak på att landets militär stärktes. (Handy 1994, s. 14-15) Med det sagt var den guatemalanska armén inte någon imponerande krigsmaskin. Bestående av runt 5000 dåligt tränade och dåligt utrustade soldater fyllde den däremot sitt syfte: att slå ned alla försök till civil olydnad och politiskt motstånd. (Glejises 1991, s. 15-17)

4.1.1 Civilsamhället

I juni 1944 gick studenterna vid San Carlos universitetet i Guatemala City - landets enda institution för högre utbildning - ut i strejk. Studenternas krav var relativt blygsamma. De krävde ingen politisk förändring utan önskade endast åtnjuta större akademisk frihet vid universitetet. Unico såg emellertid strejken som en utmaning av hans makt och ingrep. Myndigheternas bemötande uppfattades emellertid som svagt av studenterna. Ett fåtal studenter fängslades och några miste sina jobb som lärare men samtidigt gav staten delvis efter för studenternas krav. Studenternas

beslutsamhet stärktes, deras krav växt och demonstrationerna spred sig till att nu engagera stora delar av medelklassen. (Glejises 1991, s. 22-23) Studenter och lärare som krävde ökad akademisk frihet, arbetare och soldater som ansåg sig vara underbetalda, samt småföretagare och handelsmän som krävde bättre ekonomiska förutsättningar fanns alla bland de demonstranter som krävde politisk förändring. (Jonas 1991, s. 22-23) Till och med överklassen började vilja göra sig av med Ubico. (Glejises 1991, s. 22-23) Demonstranterna förenades emellertid varken bakom en central ledare eller av något politiskt manifest. Vad som förde dem samman var i stället ett tunt reformprogram. (Immerman 1980, s. 630) Samtidigt var demonstrationerna, i mångt och mycket, begränsade till de större städerna. Den guatemalanska urbefolkningen, som vid denna tid utgjorde majoriteten av landets befolkning men i huvudsak var bosatta på landsbygden, deltog i princip inte i demonstrationerna. (Jonas 1991, s. 22-23)

Demonstrationerna resulterade i att Ubico plötsligt avgick, trots att han ännu inte förlorat och mycket väl skulle kunna vinna kampen mot demonstranterna. (Glejises 1991, s. 24-25) Ubico utsåg en militärjunta på tre generaler som fick i uppdrag att utse hans efterträdare. En av de tre generalerna var Federico Ponce, som utsåg sig själv till landets nästa president. Ponce lovade emellertid att hans presidentskap endast var tillfälligt och att demokratiska val skulle hållas innan årets (1944) slut. Han tillät även skapandet av politiska partier och att landets arbetare organiserade sig fackligt. Dock stod det snabbt klart att Ponce inte tänkte tillåta några fria val. Den 20 oktober 1944 tog unga officerare och soldater, ihop med flera civila till vapen och tvingade Ponce från presidentposten. Val hölls därefter i december samma år. (Jonas 1991, s. 22-23) Utifrån Grugels ramverk kan Ubicos plötsliga avgång förstås som början på en kris, orsakad av interna förhållanden, för den guatemalanska staten. Maktförhållandet mellan civilsamhället och staten förändrades och genom att agera på krisen lyckades folket förändra staten och åstadkomma demokrati. (Grugel 2002, s. 96-99)

Samtidigt, och möjligen än viktigare, tycks staten ha befunnit sig i kris redan innan Ubico avgick som president. Under Ubico hade den guatemalanska marknaden liberaliserats i syfte att locka utländska bolag och tillgodose den jordägande elitens intressen. Den liberala marknadspolitikerna hade skapat en ekonomi beroende av export och handel. Att systemet var instabilt blev tydligt under den stora depressionen under 1930-talet, då världsmarknaden krympte. Andra världskrigets utbrott några år senare kom att förvärra denna kris ytterligare, då Guatemalas handel med Europa upphörde helt till följd av kriget. (Jonas 1991, s. 21) Detta slog hårt mot Guatemalas export- och importberoende ekonomi som blev än mer beroende av handeln med USA. De uteblivna inkomsterna på grund av handelns nedgång resulterade i att Guatemalas ekonomi stagnerade. Statens utgifter stramades åt samtidigt som arbetslösheten ökade. I stället för att försöka lösa ekonomins problem genom nationell industrialisering lät Ubico skriva nya avtal med de amerikanska multinationella bolagen, däribland UFCo. (Jonas 1991, s. 20-22) Det andra världskriget hade också politiska konsekvenser i Guatemala. De allierades seger över axelmakterna uppfattades i princip även som en seger för demokratin över

diktaturen. (Crawley 2007, s. 5) Att de fascistiska axelmakternas kapitulation närmast var att förstå som en tidsfråga år 1944, gav kraft åt demokratiska rörelser världen över, däribland i Guatemala. (Jonas 1991, s. 22; Gleijeses 1991, s. 22-23) Att de guatemalanska demonstranterna inspirerades av vad som pågick i omvärlden indikeras bland annat av det faktum att atlantdeklarationen ska ha lästs upp av demonstranterna under demonstrationerna år 1944. (Crawley 2007, s. 233; Gleijeses 1991, s. 22-23) Sett utifrån Grugels ramverk skulle demonstrationerna då kunna förstås som att ha fördjupat en redan existerande kris för staten, snarare än att ha skapat en ny. (Grugel 2002, s. 96-99)

Enligt Grugel spelar civilsamhället en central roll i kampen för demokrati. Samtidigt påpekar hon att dess roll tenderar att minska efter den inledande demokratiseringen. Detta beror på att demokratins konsolidering ger plats åt andra politiska sakfrågor i vilka demokratirörelsens olika aktörer inte är lika överens. (Grugel 2002, s. 113-115) Detta fenomen tycks ha förekommit även under den guatemalanska revolutionen efter det att Ubico och Ponce avgått. De strejkande studenterna omorganiserade sig i olika politiska partier och blev således en del av det politiska samhället. Arbetsorganisationerna och fackförbunden som varit enade i kampen för demokratin kom att splittras på grund av meningsskiljaktigheter i andra politiska frågor. (Handy 1994, s. 23-24; s. 28-29) Och eliten, militären, arbetsgivarorganisationerna och den katolska kyrkan började allt mer motsätta sig revolutionen. Med det sagt tycks deras motstånd inte i huvudsak motiverats av en önskan att göra sig av med demokratin, utan av en oro för att Arévalo och, i huvudsak, Arbenz skulle ha varit kommunister. (Jonas 1991, s. 28-29)

4.1.2 Staten

Slutet på Ubicos tid som president blev även början på ett betydande reformarbete av den guatemalanska staten. Genom den nya konstitutionen utökades rösträtten. Från att tidigare endast tillfalla litterata män kom alla medborgare, med undantag för illitterata kvinnor, nu att tillåtas rösta. (Handy 1994, s. 23-25) Den nya konstitutionen innehöll även bestämmelser om grundläggande medborgerliga fri- och rättigheter. Yttrandefrihet, tryckfrihet och organisationsfrihet fanns alla reglerade i den nya konstitutionen. Därtill beviljades varje medborgare rätten att i princip helt fritt starta egna politiska partier. Det enda undantaget var kommunistiska partier som förblev förbjudna. (Immerman 1980, s. 631-632)

President Juan José Arévalos tid vid makten som revolutionens första president kom att domineras av sociala reformer. Skolor byggdes på landsbygden och att gå i skolan blev nu en möjligt även för urbefolkningen. Arévalo lät även upprätta en nationell socialförsäkring som efter 1946 kom att täcka alla arbetsskador. Arévalos regering antog även ny arbetsrättslig lagstiftning vilken stöttade de nationella fackförbunden, etablerade en minimilön och införde 48-timmars-arbetsvecka. (Handy 1994, s. 25-29; Jonas 1991, s. 23-25) Arévalos ekonomiska reformer var emellertid mer återhållsamma. Att luckra upp de amerikanska bolagens monopol

och reformera den jordägande elitens dominerande ställning inom landets ekonomi lämnade han åt sin efterträdare att lösa. Detta uppdrag föll till Jacobo Arbenz som valdes till Guatemalas president i slutet av år 1950. Liket Arévalo lät Arbenz genomföra omfattande välfärdsprogram, ofta med fokus på den guatemalanska landsbygden. Hans ambition var även att industrialisera landets ekonomi och göra den mindre beroende av de stora amerikanska bolagen. För att nå detta ändamål drev han igenom landreformer som innebar att obrukad mark som tillhörde de amerikanska bolagen eller den nationella eliten exproprierades och gavs till småbönder. (Jonas 1991, s. 26-27) Dessa reformer tycks stämma in på Grugels påstående om att staten måste genomgå institutionella-, representativa- och funktionella förändringar för att demokratiseras. Förekomsten av fria demokratiska val är inte tillräckligt utan staten måste även kunna leverera och tillgodose medborgarnas behov snarare än samhällselitens. (Grugel 2002, s. 69-77; Grugel 2002, s. 238)

Enligt Grugel förutsätter demokrati emellertid mer än institutionella förändringar. För att demokratin ska kunna konsolideras krävs även att kulturen inom statsapparaten förändras till att respektera den demokratiska processen. (Grugel 2002, s. 76-77) Om landet i fråga därtill har en lång historia av diktatur kan det bli särskilt svårt att nå denna förändring. (Grugel 2002, s. 87) Redan i samband med landets första riktiga demokratiska val 1944 tycks denna problematik kunna urskiljas i Guatemala. Trots att inget valfusk kunde påvisas vägrade Arévalos främste motståndare, Adrian Recinos, länge att acceptera valresultatet. När Arévalo därefter väl tillträtt som president kom hans regering, under de 6 år som han satt vid makten, att utstå närmare 30 stycken statskupsförsök. Vanligen var det politiker ur den konservativa oppositionen - vars stöd bland folket var lågt - som försökte ta makten med våld. Därtill fanns ofta officerare ur landets egna militär bland kuppmakarna. (Handy 1994, s. 32-33) Som närmast var det år 1949 efter att Francisco Arana, som var den konservativa oppositionens presidentkandidat i valet 1950, mördats. Armén delades då i princip i två och under ledning av överste Carlos Castillo Armas försökte den del av militären som stöttat Arana att ta makten. Armas kunde stoppas först efter att Arvélos försvarsminister tillfälligt försett studenter, arbetare och politiker med vapen. (Jonas 1991, s. 25-26; Handy 1994, s. 35) Arévalos efterträdare, Jacobo Arbenz, utsattes inte för några statskupsförsök med undantag för den statskupp 1954 som kom att bli den guatemalanska revolutionens slut. Efter Armas kupsförsök kom militären att förbli lojal mot regeringen. Även om militären oroades av Arbenz samarbete med kommunistpartiet och förhöll sig skeptisk till många av Arbenz mer progressiva reformer - då inte minst hans jordreformer - försökte militären aldrig ta makten. (Handy 1994, s. 4; s. 34-35) De återkommande kupsförsöken under Arévalos presidentperiod tycks kunna förklaras av en bristande respekt för de demokratiska spelreglerna inom såväl militären som den konservativa oppositionen. Att militären la ned sina vapen när Armas genomförde sitt andra kupsförsök, med stöd av CIA, 1954 torde däremot inte kunna förklaras av att militären skulle ha genomsyrats av någon anti-demokratisk kultur. Vad som hindrade militären var inte heller dess styrka - militären var stark nog att slå tillbaka Armas utan några större problem vid denna tidpunkt - utan fruktan för

vad som riskerade att hända ifall Armas inte tilläts komma till makten: nämligen en amerikansk militär intervention. (Jonas 1991, s. 36; Gleijeses 1991, 374-375)

4.1.3 Den globala ordningen

Vad gäller globaliseringens påverkan kan ifrågasättas om globaliseringen vid denna tidpunkt verkligen var så pass kraftig att den förmådde påverka landets demokratiseringsprocess på det vis som Grugel menar. Samtidigt står det klart att den guatemalanska regeringen, tillsammans med flera andra central- och latinamerikanska länder, lät liberalisera sina ekonomier och stater i syfte att locka just utländskt kapital och investeringar. (Bucheli 2008, s. 433-434, s. 437-439) Den ekonomiska ordning som reformerna skapade i Guatemala kan emellertid, som bäst, förstås som kvasi-kapitalistisk. Reformerna innebar förvisso betydande avregleringar av marknaden, men deras ändamål var inte att skapa en ekonomi styrd av marknadskrafter och fri konkurrens. Reformernas syfte var i stället att dels säkerställa den jordägande elitens politiska dominans, dels försöka locka till sig multinationella bolag och utländska direktinvesteringar med hjälp av löften om förmånliga villkor. (Handy 1994, s. 14-15; Jonas 1991, s. 19-20) I fallet Guatemala tycks den globala politiska ekonomin alltså inte ha verkat demokratifrämjande såsom Grugel menar.

Förutom att den globala politiska ekonomin som struktur kan ha en demokratifrämjande verkan, menar Grugel att olika internationella aktörer, genom så kallat global governance, kan främja demokrati. I detta fall kan i huvudsak identifieras två internationella aktörer med betydande inflytande i Guatemala under 1900-talet; den amerikanska staten och det amerikanska multinationella företaget UFCo. Under 1900-talets första hälft kom Centralamerika allt mer att betraktas som en del av USA:s politiska och ekonomiska sfär. Ofta tog den amerikanska staten till militära medel i syfte att skydda amerikanska intressen och amerikanska bolag i regionen. (Bucheli 2008, s. 438-439) Detta beteende kom att förändras under 1930-talet i och med Roosevelt's Good neighbor-policy. USA:s militära interventioner i regionen upphörde då helt, samtidigt som USA:s inblandning i de centralamerikanska ländernas nationella angelägenheter avtog i största allmänhet. Med det sagt förväntades regeringarna i Centralamerika att fortsätta behandla amerikanska bolag gynnsamt. Good neighbor-policyn kom successivt att överges under Truman och Eisenhower. (Jonas 1991, s. 28-29)

Förutom att UFCo ägde betydande mark och bedrev flertalet plantage i Guatemala ägde och kontrollerade bolaget även viktiga delar av landets infrastruktur, däribland järnvägar, telefonnät och hamnar. (Jonas 1991, s. 19-20) Dess påverkan på den guatemalanska demokratiseringsprocessen tycks emellertid vara som mest påtaglig under demokratins konsolidering. Som tidigare nämnts drev både Arvelos (1944-1951) och Arbenz (1951-1954) regeringar igenom reformer som förbättrade arbetarnas ställning på den guatemalanska arbetsmarknaden. Därtill lät Arbenz genomföra jordreformer som bland annat innebar att privat men obrukad mark

exproprierades av staten i syfte att möjliggöra landets ekonomiska utveckling. (Handy 1994, s. 39-40) Reformerna resulterade i återkommande konflikter mellan UFCo och den guatemalanska staten. UFCo menade sig vara negativt särbehandlad och otillräckligt kompenserad för sin beslagtagna mark, men dessa klagomål fick sällan gehör hos den guatemalanska staten. I stället vände sig bolaget till den amerikanska staten och använde sig av en betydande lobbyverksamhet för att framställa den guatemalanska regeringen som ett hot inte bara mot bolagets egna ekonomiska mål, utan även som ett hot mot den amerikanska regeringens säkerhetsmässiga intressen. (Bucheli 2008, s. 444-445; Moulton 2023, s. 480-485) Utifrån vad både UFCo och CIA rapporterat om att kommunisterna hade betydande inflytande över Arbenz regeringen, och att Guatemala riskerade att närma sig Sovjetunionen, agerade Eisenhower. (Glejeses 1991, s. 375; Jonas 1991, s. 30-32) CIA fick i uppdrag att avsätta Arbenz. Detta åstadkom CIA genom att stödja Armas och hans guatemalanska rebeller som befann sig i exil i Honduras. Arbenz tid som president kom således till sitt slut år 1954. (Bucheli 2008, s. 444-445)

Enligt Grugel spelar internationella aktörer som bäst en stödjande roll i nationella demokratiseringsprocesser. Demokrati kan inte tvingas på ett land, utan demokrati förutsätter inhemskt stöd. (Grugel 2002, s. 132-138) I detta fall tycks varken USA eller UFCo ha verkat demokratifrämjande, snarare tvärtom. Att UFCo:s agerande verkar ha styrts av dess ekonomiska intressen torde kunna förklaras av det faktum att UFCo var ett vinstdrivande aktiebolag. Att den amerikanska staten vid tillfällen aktivt motverkade den guatemalanska demokratin tycks ge stöd för ett annat av Grugels påpekanden, nämligen att stater tenderar att agera demokratifrämjande endast i den mån det gynnar deras egna materiella och säkerhetsmässiga intressen. (Grugel 2008, s. 119-130)

4.2 Nicaragua

År 1928 valdes José María Moncada till president av Nicaragua i ett av landets mest ärliga val någonsin. Eftersom Nicaraguas konstitution vid tiden förbjöd presidenter att ställa upp till omval kom Moncada att ersättas av Juan Bautista Sacasa som det liberala partiets presidentkandidat fyra år senare. Även Sacasa kom att vinna sitt val och han tillträdde således posten som landets president den 2 januari 1933. Som överhuvud för nationalgardet - Nicaraguas armé - lät Sacasa tillsätta sin brorson Anastasio Somoza García. På grund av sitt svaga ledarskap och anklagelser om valfusk i kongressvalet 1934 rasade Sacasas popularitet. Detta utnyttjades av Somoza som lät konsolidera sin egen maktposition inom det liberala partiet. Samtidigt använde han nationalgardet för att tvinga regeringstjänstemän att avgå och ersätta dem med sina egna lojala anhängare. Det hela slutade i att Sacasa sa upp sig i juni 1936 varpå en övergångsregering tillsattes och Somoza valdes till landets president i december samma år. (Brás 1993, s. 20-25)

4.2.1 Civilsamhället

Under sin period vid makten kom Somoza att möta motstånd från både sina politiska fiender, bland annat genom statskupp försök, och civilsamhället, i form av demonstrationer och strejker. (Brás 1993, s. 28; La Botz 2016, s. 84) Närmast att tvingas avgå var Somoza år 1944, efter att han tillkännagivit sin kandidatur till presidentvalet år 1947. Detta var direkt oförenligt med konstitutionen som tydligt stipulerade att presidentämbetet endast kunde innehas under en mandatperiod. Somozas kandidatur blev sista droppen för det missnöje som länge bubblat under ytan. Landets exportberoende ekonomi hade stagnerat i och med andra världskrigets utbrott. De ökade levnadskostnaderna ledde till frustration bland landets arbetare som krävde bättre arbetsvillkor och högre löner. Samtidigt menade den inhemska eliten att de åtgärder som Somoza faktiskt vidtagit i syfte att lösa krisen egentligen bara gynnade honom själv. (Bulmer-Thomas 1990, s. 336-337) Samtidigt spred sig demokratins anda genom stora delar av Central- och Latinamerika, i och med de allierades stundande seger i kriget. Den 27 juni 1944 anordnade studenterna vid Managua universitetet - Nicaraguas största universitet vid tiden - en marsch till stöd för den demokrati som höll på att byggas i Guatemala efter Ubicos avgång. Marschen förvandlades emellertid snabbt till en demonstration för ökad demokrati även i Nicaragua. Fler invånare, inte endast studenter, anslöt sig nu till demonstrationerna. Demonstranterna möttes av polisen och nationalgardet och 500 av de 2000 demonstranterna fängslades. Två dagar senare marscherade de fängslades mödrar och systrar för att de skulle frisläppas. Samtidigt krävde fackförbunden att alla involverade arbetare skulle släppas. Somoza frisläppte demonstranterna men lät samtidigt stänga Managuas universitet. Krisen var dock inte över än. Den 3 juli sammanträdde det liberala partiets ledning för att diskutera Somozas framtid inom partiet. Oeniga gav sig partiets medlemmar ut på gatan. 20 000 personer samlades således utanför den amerikanska ambassaden i Nicaragua den 4 juli för att visa sitt missnöje med Somoza. Dagen därpå gick stadens butiksägare och köpmän ut i strejk. Dessa möttes av hot från Somoza om att han skulle beslagta deras verksamheter och utvisa all utländsk personal. Vad som hade börjat som en mindre studentdemonstration var nu en nationell politisk kris. I syfte att rädda vad han byggt upp under sin tid vid makten avgick Somoza, men i sitt ställe tillsatte en marionettregering över vilken han hade betydande inflytande. (La Botz 2016, s. 84-89) Tre år senare tog Somoza makten igen med hjälp av nationalgardet. Han hade nu stärkt sin makt över fackförbunden och han lät även genomföra arbetsrättsliga reformer väl vid makten. Därtill såg Somoza till elitens intressen. Han ingick en politisk pakt med det nationalkonservativa partiet och beviljade landets elit handelsfrihet, vilket i princip säkrade elitens stöd för Somoza-familjen för de nästkommande 20 åren. (Bulmer-Thomas 1990, s. 338-339)

I Nicaragua tycks motståndet mot Somoza sällan ha grundat sig i demokratifrågan. I stället tycks motståndet ha grundat sig i arbetsrättsliga och ekonomiska frågor. De universitetsstudenter som demonstrerade år 1944 mot Somoza krävde förvisso ökat folkligt inflytande. Anledningen till att demonstrationerna spreds till de övriga skikten i samhället tycks däremot vara en följd av hur Somoza hanterade landets

ekonomiska kris under andra världskriget. Efter att Somoza avgått i syfte att lugna den akuta krisen och universitetet i Managua stängts, tycks kraven på demokrati ha minskat. (La Botz 2016, s. 92) Att universitet tvingades stänga och att Somoza så småningom konsoliderade sin makt över fackförbunden kan, utifrån Grugels ramverk, förstås som att han tog kontroll över eller eliminerade betydande delar av civilsamhället inom vilka folket kunde organisera sig gentemot staten. (Grugel 2002, s. 93-96; Grugel 2002, s. 99-110)

4.2.2 Staten

När Somoza tillträdde som president år 1937 skedde detta i princip i enlighet med reglerna i landets konstitution. Efter att den tidigare presidenten, Juan Bautista Sacasa, pressats till att avgå i början av 1936 av Somoza och nationalgardet sköts landets val upp från den 6 juni 1936 till december samma år. Sacasa var nämligen släkt med Somoza, och enligt konstitutionen fick en släkting till den sittande presidenten kandidera till posten som tidigast sex månader efter denne avgått. Enligt konstitutionen fick inte heller nationalgardets ledare kandidera till presidentposten. Somoza sa därför även upp sig. (Bulmer-Thomas 1990, s. 333-334) Somoza kom alltså till makten som valsegrare och inte genom någon militärkupp. Därtill fortsatte valen att vara ett återkommande inslag i den nicaraguanska politiken även under hans tid vid makten. Valen var emellertid manipulerade och Somozas verkliga stöd uppgick aldrig till den nivå som valsiffrorna visade. (Bulmer-Thomas 1990, s. 334-335; La Botz 2016, s. 90-91) Presidentvalet 1950 var i princip avgjort redan innan valdagen genom en politisk pakt mellan Somozas liberala parti och det konservativa partiet - landets näst största parti - vilket dominerades av den nicaraguanska eliten. Det konservativa partiet lovades $\frac{1}{3}$ av kongressens - Nicaraguas lagstiftande församling - platser, representation i regeringen och i landets rättsväsende i utbyte mot sitt stöd för Somoza. Pakten kom i princip att säkra elitens stöd för Somoza-dynastin för 20 år framåt. (Bulmer-Thomas 1990, s. 339; La Botz 2016, s. 90-91) Valens syfte var att vinna legitimitet hos i huvudsak internationella aktörer likt den amerikanska regeringen och på så vis konsolidera Somozas styre. (La Botz 2016, s. 92)

Efter att Somoza tillträtt som president lät han slå ihop presidentposten med posten som nationalgardets ledare. Under Somoza kom nationalgardets institutionella betydelse att öka. Från att tidigare i huvudsak fungerat som landets militär och polis kom gardet nu att kontrollera landets järnvägar, dess postverk, tele- och radioverk, migrationsverk, med mera. För att konsolidera sin makt inom gardet var Somoza noga med att förse dess medlemmar med höga löner och goda karriärmöjligheter inom den övriga statsapparaten. (Brás 1993, s. 25-26; Bulmer-Thomas 1990, s. 334-335) Samtidigt var Somozas fokus på att även konsolidera sitt styre genom att tillgodose elitens intresse. Detta åstadkom han, som tidigare nämnts, genom att tilldela eliten flera av landets politiska topposter. Därtill såg han till elitens ekonomiska intressen genom låga skatter, förmånliga villkor och kommersiell frihet

för exportindustrin och jordbruksnäringen. (Brás 1993, s. 27-28; La Botz 2016, s. 92; Tulchin & Walter 1991, s. 97)

Nicaraguas konstitution byggde i mångt och mycket direkt på den amerikanska. Enligt lagtexten var Nicaragua en demokrati och republik. (La Botz 2016, s. 81) Under sin tid vid makten kom Somoza emellertid att återkommande reformera landets konstitution i syfte att legitimera och konsolidera sitt styre. Två år efter att Somoza valts till president lät han utnämna en konstituerande församling vilken gav presidenten utökad makt och valde Somoza till president i ytterligare 8 år. (Brás 1993, s. 25-26) Konstitutionens bestämmelse som begränsade presidentskapet till endast en mandatperiod lät Somoza också ändra på. Presidenter vars mandatperiod sammanföll med ett internationellt krig som varade i åtminstone två år - likt Somoza själv - tilläts nu kandidera för en andra period. (La Botz 2016, s. 84-85) År 1947 lät Somoza ändra konstitutionen på nytt. Lagtextens retorik blev nu starkt antikommunistisk i syfte att vinna USA:s gillande under kalla kriget. Tre år senare introducerades nya ändringar. Denna gång var det elitens intresse som Somoza ämnade tillgodose genom att införa bestämmelser om kommersiell frihet. (Brás 1993, s. 27-28) Vad gäller konstitutionens bestämmelser om medborgerliga fri- och rättigheter förblev de mest bara ord. (Tulchin & Walter 1991, s. 97) Somozas relation till den nicaraguanska staten tycks ge stöd för ett av Grugels mest centrala antagande, nämligen att demokratin kräver mer än bara institutionell design för att realiseras. Demokrati förutsätter även en kultur som respekterar den demokratiska processen. Därtill tycks den nicaraguanska staten under Somoza ha varit en apparat med ett huvudsyfte; att tillgodose samhällseliten och Somozas intressen. (Grugel 2002, s. 76-77; Grugel 2002, s. 238)

4.2.3 Den globala ordningen

Under 1900-talets första hälft var Nicaragua, likt Guatemala, en så kallad bananrepublik, med vilket i princip menas två saker. För det första, att landets ekonomi producerade ett fåtal jordbruksvaror för export. För det andra, att ekonomin styrdes och var strukturerad efter den inhemska elitens och utländska företags intressen. (Annis 1993, s. 100-101) Under 1930-talet drabbades de nicaraguanska bananplantagen dock av panamasjukan; en svamp som tog död på bananerna. Detta resulterade i att det amerikanska UFCo först hastigt skar ned sin på verksamhet för att sedan lämna landet helt år 1943. Kaffebranschen, i sin tur, dominerades av olika tyska bolag. Under andra världskriget befann sig Nicaragua och Tyskland emellertid på olika sidor i kriget. I syfte att vinna den amerikanska statens gunst lät Somoza beslagta de tyska ägorna. De tyska plantagen gavs sedan till den nicaraguanska eliten i utbyte mot deras stöd för Somoza. (Bulmer-Thomas 1990, s. 333-337; La Botz 2016, s. 83-84) Att den globala politiska ekonomin, genom olika multinationella företag, hade inflytande över politiken i Nicaragua under 1900-talets början råder det alltså inga tvivel om. Däremot minskade - om inte rentav upphörde - företagens inflytande under 1930- och 1940-talen. Multinationellt kapital och utländska investeringar förekom fortfarande men

produktionen - åtminstone inom jordbruket - förblev i nationella händer. (Bulmer-Thomas 1990, s. 341)

En internationell aktör med betydande inflytande över Somoza och Nicaragua under denna period var den amerikanska regeringen. Under tidigt 1900-tal hade USA låtit genomföra en militärintervention i Nicaragua i syfte att säkra amerikanska intressen i Panama. Amerikanska marinsoldater förblev i Nicaragua tills 1933, då trupperna drogs tillbaka som del av Roosevelts good-neighbor-policy. Därefter var det nicaraguanska nationalgardet den främsta militärmakten i Nicaragua. (Brás 1993, s. 20-22; La Botz 2016, s. 79) Förutom att good-neighbor-policyn kastade om Nicaraguas militära makthierarki, innebar policyn även förändringar i Nicaraguas politiska liv. När Somoza tog makten i landet genom sin statskupp år 1936 vände sig den utkastade nicaraguanska regeringen, som så många gånger tidigare, till USA för hjälp. I linje med good-neighbor-policyns centrala tanke om nonintervention valde USA däremot att inte ingripa. Oroade av händelseutvecklingen i Europa valde den amerikanska regeringen i stället att ge Somoza sitt stöd i syfte att säkra den politiska stabiliteten i Amerika och Nicaragua som en allierad i ett potentiellt krig. (Tulchin & Walter 1991, s. 88-92) Somoza gav USA sitt stöd och förklarade krig på axelmakterna tillsammans med USA i december år 1941. (La Botz 2016, s. 83-84) Efter andra världskrigets slut kom good-neighbor-policyn successivt fasa ut. I stället för att bekämpa nazismen och fascismen i Europa kom USA:s fokus nu att vara att hindra spridningen av kommunismen. I syfte att behålla USA:s stöd var Somoza tydlig med att även Nicaragua ämnade verka mot kommunismens spridning. Det närmaste en sammandrabbning som Somoza kom med den amerikanska regeringen var i samband med hans presidentkandidatur 1944. USA ingrep inte men tydliggjorde samtidigt att Somozas borde avgå. När Somoza sedan tog makten genom en ny statskupp 1947 erkände USA inte hans nya regering inledningsvis. Det kalla krigets utveckling kom däremot att förändra detta. I syfte att behålla stabiliteten och sina allierade inom den egna politiska sfären erkände USA Somozas regering och Somoza-dynastin kom därefter att åtnjuta USA:s stöd till dess slut. (Tulchin & Walter 1991, s. 88-92) USA:s agerande i Nicaragua tycks ge stöd för Grugels påpekande om att stater internationella agerande i huvudsak styrs av deras materiella och säkerhetsmässiga intressen. (Grugel 2002, s. 132-138)

5 Slutsats

Innan jag ger mig i kast med att besvara mina inledande frågeställningar, presenteras frågeställningarna här på nytt:

Hur kan vi förstå civilsamhällets, statens och globaliseringens roll i Guatemalas demokratiseringsprocess under den guatemalanska revolutionen?

samt,

Kan händelseförloppet i Nicaragua under samma period förklaras av samma mekanismer?

Vad gäller civilsamhället i de båda länderna tycks det ha spelat en snarlik roll under 1940- och 1950-talet. I Guatemala var det studentdemonstrationer för ökad akademisk autonomi som blev startskottet på landets demokratiseringsprocess. Ubicos svaga svar på demonstrationerna ingav mod hos studenterna som nu började kräva allt mer omfattande reformer, däribland införandet av demokrati. Samtidigt spred sig demonstrationerna till att engagera stora delar av medelklassen. Ubicos efterföljare motades därefter bort från presidentposten av rebeller och officerare ur den egna armén. Likt Grugel menar tycks öppningen för den guatemalanska demokratiseringen ha kommit i samband med att staten befann sig dels under internationell press, dels i en tid av kris. Andra världskriget innebar nämligen både en ekonomisk kris för Guatemala, då de europeiska marknaderna i princip stängde, och en legitimitetskris för den guatemalanska staten, i och med demokratins frammarsch när världskriget vände till de allierades fördel. Efter den inledande demokratiseringen tycks den prodemokratiska rörelsen dock ha splittrats, i huvudsak på grund av meningsskiljaktigheter i andra politiska frågor. I Nicaragua tycks något liknande ha utspelat sig under samma period. Vad som började som en studentmarsch till stöd för den nya guatemalanska demokratin vid Nicaraguas främsta universitet spred sig till att engagera stora delar av samhället och att kräva demokratisk utveckling även i Nicaragua. Somozas svar tycks däremot ha varit betydligt kraftigare än Ubicos. Han lät stänga universitetet och fängsla hundratals demonstranter. Somozas åtgärder förvärrade dock bara demonstrationerna och han tvingades att avgå några dagar senare. Hans tid från makten var däremot bara tillfällig, och när han själv inte var president styrde han landet genom en marionettregering. När Somoza åter formellt blev president hade den värsta krisen lagt sig. Samtidigt förblev universitetet stängt och Somoza hade nu även lyckats konsolidera sin makt inom landets främsta fackförbund. Efter att Somoza åter blev president tycks han ha haft nog med kontroll över civilsamhället för att förhindra det från att bli till en samlingspunkt för folket att organisera sig gentemot staten,

som Grugel menar. Likt i Guatemala, var demonstrationerna i Nicaragua ett svar på både en ekonomisk kris och en legitimitetskris.

Vad gäller staten styrdes båda länderna av konstitutioner som föreskrev demokrati. I Nicaragua tycks konstitutionen dock mest ha varit en text vars innehåll Somoza kunde anpassa efter sina behov och ändra för att konsolidera och legitimera sitt styre. Den nicaraguanska konstitutionens bestämmelser om fria val och medborgerliga fri- och rättigheter respekterades sällan i verkligheten. Det politiska systemet manipulerades kontinuerligt på sätt som möjliggjorde samhällselitens och Somozas politiska dominans. I Guatemala var situationen, i mångt och mycket, den motsatta. Förutom att politikerna respekterade konstitutionen lät de utöka rösträtten och genomföra betydande sociala reformer och välfärdsprogram. Den guatemalanska staten verkar således ha tjänat folket och inte bara eliten. Trots att staternas institutionella design liknade varandra styrdes de alltså i praktiken väldigt annorlunda. Detta tycks ha berott på skillnader i ledningens respekt för den demokratiska processen. I Nicaragua var denna respekt bristande. I Guatemala respekterades demokratin desto mer.

I de båda fallen tycks den globala ordningen, eller åtminstone den globala politiska ekonomin, inte verkat demokratiframjande. När länderna anslöt sig till den globala marknaden tycks detta i huvudsak ha berikat den nationella eliten och stärkt dess grepp om landet. Därtill innebar uppöppnandet till världsmarknaden att stora delar av ländernas ekonomier kom att kontrolleras av multinationella företag, vilka ofta agerade direkt antidemokratiskt. Däremot förekom även andra internationella aktörer. Jag tänker då i huvudsak på den amerikanska staten. Dock, likt Grugel påpekar, styrdes den amerikanska staten av sina materiella- och säkerhetsmässiga intressen. Med andra ord, den verkade inte heller direkt demokratiframjande. I Nicaragua innebar detta att Somoza åtnjöt USA:s direkta stöd först som en allierad i kampen mot nazismen i Europa, därefter som en allierad i kampen mot kommunismens spridning i världen. I Guatemala betydde det att USA gav sitt aktiva stöd till de som ämnade göra sig av med Arévalo, men i huvudsak Arbenz då han - i USA:s mening - var kommunist.

Utifrån ovan resonemang kan konstateras två saker. För det första att händelseförloppet i de två fallen tycks vara betydligt mer lika varandra än vad jag först anat. För det andra att Grugel verkar ha rätt när hon påpekar att civilsamhället är betydelsefullt för demokratiseringen som en kraft för förändring. Civilsamhällets engagemang i demokratifrågan tycks särskilt viktigt under den inledande demokratiseringen. Därefter krävs bred respekt för den demokratiska processen och kulturella förändringar. Likt Grugel påpekar, är institutionell design långt ifrån tillräckligt. Vad gäller den globala ordningen kan ifrågasättas i vad mån den globala politiska ekonomin och liberaliseringen verkligen bidrar till ökad demokrati. Vad som däremot kan slås fast är att i den mån de faktiskt verkar demokratiframjande kan deras roll som bäst förstås som stödjande. För att demokratin ska kunna konsolideras krävs nämligen inhemskt stöd. Vad gäller internationella aktörer tycks

de i huvudsak styras av sina materiella och säkerhetsmässiga intressen. Att sprida demokrati tycks sällan vara huvudmålet.

Vad gäller uppsatsens andra ambition - att eventuellt blottlägga andra faktorer som kan tänkas bidra till demokratisering och demokratins konsolidering - kan i huvudsak följande två saker konstateras. För det första visar de två fallen på betydelsen av att statens våldsmonopol, i form av dess militär, respekterar demokratin. I Guatemala utsattes den första demokratiska regeringen under Arévalo för närmare 20 stycken statskufförsök och bland kuppmaakarna fanns ofta officerare ur landets egna militär. Efter att militären splittrats i två i samband med Armas misslyckade statskupp, tycks den demokratiska ordningen ha stabiliserats. Under sin tid vid makten utsattes Arbenz inte någon statskupp (med undantag för den CIA-ledda stöt som kom att bli hans slut). Den del av militären som kvarstod efter Armas misslyckade statskupp tycks alltså ha stöttat demokratin. Att soldaterna la ned sina vapen när Armas återvände för att på nytt försöka störta Arbenz - denna gång med aktivt stöd av CIA - gjorde de det av oro för vad som annars riskerade att hända: nämligen en amerikansk militär intervention. I fallet Nicaragua var det tack vare sin position inom nationalgardet som Somoza la händerna på presidentposten. Nationalgardet kom därefter att fylla en betydande roll i konsolideringen av Somozas makt. Somoza lät placera lojala medlemmar ur gardet på topposter inom förvaltningen och statens bolag. Därtill var Somoza inte rädd för att utnyttja gardets våldsmakt för att arresteras, hota eller i övrigt slå ned sina politiska motståndare i de fall det verkligen behövdes.

För det andra är fallen i mångt och mycket formade av deras historiska och politiska kontext. I Nicaragua kom Somoza till makten efter att USA dragit tillbaka sina trupper som del av Roosevelts good-neighbor-policy. Därefter kom Somoza i princip oupphörligen att åtnjuta USA:s stöd, då den amerikanska regeringen syftade till att stabilisera den egna politiska sfären först under andra världskriget och därefter under kalla kriget. Det antikommunistiska narrativet kom även att utnyttjas aktivt av Somoza i syfte att vinna USA:s stöd. I Guatemala är USA:s närvaro och påverkan än mer påtaglig. Den guatemalanska statens konflikter med UFCo och det faktum att Arbenz samarbetade med kommunistpartiet resulterade i att han, tillsammans med den guatemalanska demokratin, störtades av rebeller som åtnjöt direkt stöd från USA och CIA. Att inte ingripa i Guatemala när landet tycktes bli allt mer kommunistiskt var närmast otänkbart för den amerikanska regeringen under kalla kriget.

6 Diskussion

Enligt Jonas (1991) kan den guatemalanska revolutionens slut svårligen förklaras som en följd av endast USA:s direkta inblandning. Även om jag, i mångt och mycket, håller med om detta menar jag att det faktum att Centralamerika uppfattades som USA:s bakgård påverkade de beslut som fattades i de centralamerikanska länderna. Detta var som mest påtagligt i Guatemala, när militären lade ned sina vapen då de fruktade en amerikansk militär intervention. Även Somoza försökte återkommande tillgodose USA:s intresse. Just Somozas, Arbenzs och Ubicos aktörskap är något som min uppgift inte närmare beaktat. Detta är en följd av mitt val av teoretiskt ramverk. Grugels ramverk bygger i huvudsak vidare på strukturalismen och beaktar således främst samhällsstrukturer och inte aktörer. En central tes inom den dimension av Grugels ramverk som hon benämner staten är behovet av demokratiska normer och en demokratisk kultur för att demokratin ska kunna konsolideras. I detta arbete har jag identifierat att detta behov är särskilt stort för statens våldsmakt och militär. I den mån demokratin inte respekteras inom statens våldsmakt tycks demokratin förbli instabil och riskerar att kuppas eller kollapsa. Militären är en ytterst hierarkisk myndighet. Hur förändring och respekt för demokratiska normer kan åstadkommas inom en sådan myndighet är en fråga för den framtida forskningen.

7 Källförteckning

Elektroniska källor

Guatemala, 2024a. I *Nationalencyklopedin*. Hämtad 2024-04-06, från <http://www-ne-se.ludwig.lub.lu.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/guatemala>

Nicaragua, 2024b. I *Nationalencyklopedin*. Hämtad 2024-04-06, från <http://www-ne-se.ludwig.lub.lu.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/nicaragua>

Tryckta källor

Annis, Barbara, 1994. The Economy. I Merrill, Tim L. (red.), *Nicaragua a Country Study*. Washington, D.C: Federal Research Division, Library of Congress.

Beach, Derek – Pedersen, Rasmus Brun, 2019. *Process-Tracing Methods: Foundations and Guidelines*. Ann Arbor: University of Michigan Press.

Brás, Marisabel, 1994. Historical Setting. I Merrill, Tim L. (red.), *Nicaragua a Country Study*. Washington, D.C: Federal Research Division, Library of Congress.

Bucheli, Marcelo. “Multinational corporations, totalitarian regimes and economic nationalism: United Fruit Company in Central America, 1899–1975”. I *Business History*, 50:4 (2008): 433-454.

Bulmer-Thomas, Victor, 1990. Nicaragua since 1930. I Bethell, Leslie (red.), *The Cambridge History of Latin America: Latin America Since 1930 Mexico, Central America and the Caribbean*. Cambridge: Cambridge University Press.

Crawley, Andrew, 2007. *Somoza and Roosevelt: Good Neighbour Diplomacy in Nicaragua, 1933-1945*. Oxford: Oxford University Press.

Esaiasson, Peter – Gilljam, Mikael – Oscarsson, Henrik – Towns, Ann – Wängnerud, Lena, 2017. *Metodpraktikan: Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Stockholm: Nordstedts juridik.

Gleijeses, Piero, 1991. *Shattered Hope: The Guatemalan Revolution and the United States, 1944-1954*. Princeton, New Jersey: Princeton University Press.

Grieb, Kenneth J. "American Involvement in the Rise of Jorge Ubico". I *Caribbean Studies*, 10:1 (1970): 5-21.

Grugel, Jean, 2002. *Democratization: A Critical Introduction*. Basingstoke: Palgrave Mcmillan.

Handy, Jim, 1994. *Revolution in the Countryside: Rural Conflict & Agrarian Reform in Guatemala, 1944-1954*. Chapel Hill: University of North Carolina Press.

Immerman, Richard H. "Guatemala as Cold War History". I *Political Science Quarterly*, 95:4 (1980): 629-653.

Jonas, Susanne, 1991. *The Battle for Guatemala: Rebels, Death Squads, and U.S. Power*. Boulder: Westview Press.

La Botz, Dan, 2016. *What Went Wrong? The Nicaraguan Revolution: A Marxist Analysis*. Chicago: Haymarket Books.

Moulton, Aaron Coy. "Anti-Communist Banans: The United Fruit Company versus the Guatemalan Revolution". I *Diplomatic History*, 47:3 (2023): 472-500.

Teorell, Jan – Svensson, Torsten, 2007. *Att fråga och att svara: Statsvetenskaplig metod*. Stockholm: Liber AB.

Tulchin, Joseph S. – Walter, Knut. "The United States and the Struggle for Democracy in Nicaragua". I *d'Afers Internacionals*, 20 (1991): 77-103.